

การศึกษาประสิทธิภาพและผลกระทบการใช้เทคโนโลยีการผลิตกล้วยไม้สกุลหวาย

ชลธิชา เตโช

พุดนา รุ่งระวี

อุไรวรรณ นาสพัฒน์

เดือนใจ พุดซัง

สมพร วนะสิทธิ์

จงวัฒนา พุ่มทิรัญ

บทคัดย่อ

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและผลกระทบการใช้เทคโนโลยีการผลิตกล้วยไม้สกุลหวาย จึงได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการผลิตกล้วยไม้สกุลหวายในปี 2547 โดยการสุ่มเกษตรกรที่ปลูกกล้วยไม้ สกุลหวายในจังหวัด กรุงเทพมหานคร และสมุทรสาคร ด้วยวิธี Purposive Sampling ได้เกษตรกรตัวอย่างทั้งหมด 60 ครัวเรือน ทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างเดือนมีนาคม - เมษายน 2548 ผลการศึกษาสรุปผลดังนี้ เกษตรกรที่ตกเป็นตัวอย่าง ร้อยละ 50 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 63 มีอายุระหว่าง 31 - 50 ปี โดย ร้อยละ 95 ปลูกกล้วยไม้เป็นอาชีพหลัก มีแรงงานที่ช่วยเพาะปลูก เฉลี่ย 3 คน / ครัวเรือน โดยมีการจ้างแรงงานทุกขั้นตอนการผลิต การจ้างเป็นแบบรายวัน และแบบจ่ายเงินเดือนประจำ ส่วนสภาพการถือครองที่ดินเกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 58 เช่าร้อยละ 27 เช่า เป็นบางส่วน ร้อยละ 15 เกษตรกรมีที่เพาะปลูกกล้วยไม้เฉลี่ย 12 ไร่ / ครัวเรือน และจากการศึกษาเทคโนโลยีที่เกษตรกรใช้ในการผลิตกล้วยไม้ในด้านต่าง ๆ คือ แหล่งปลูก พันธุ์การปลูก การดูแลรักษา สุขลักษณะ โรค / แมลง และการเก็บเกี่ยว พบว่าแหล่งปลูก ร้อยละ 91.67 อยู่ใกล้แหล่งน้ำสะอาด มีโรงเรือนสำหรับปลูกกล้วยไม้ ทุกครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง การคัดเลือกพันธุ์ ร้อยละ 67 เลือกพันธุ์ที่ต้านทานโรค พันธุ์กล้วยไม้ที่นิยมปลูกมากที่สุด เป็นคอกสีชมพูปนขาว โดย ร้อยละ 65 ปลูกพันธุ์บอมโม่แดง พันธุ์ที่นำมาปลูกได้จากการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ร้อยละ 63 อีกร้อยละ 37 ได้จากการซื้อเหมากล้วยไม้ และนำมาแยกปลูก วิธีการปลูก ปลูกแบบใช้เรือใบ (กาบมะพร้าว 2 กาบซ้อนกัน) ร้อยละ 80 การดูแลรักษามีการใช้ปุ๋ยในช่วงอายุกล้วยไม้ 1-6 เดือน พบว่ามีการใช้ปุ๋ยหลาย ๆ สูตร โดยใช้ปุ๋ยสูตรเสมอ 20-20-20 มากที่สุดคือ ร้อยละ 60 รองลงมา คือสูตร 30-20-10 ร้อยละ 32 และสูตร 21-21-21 ร้อยละ 30 เมื่ออายุกล้วยไม้มากกว่า 6 เดือน ยังคงใช้สูตรเสมอ 20-20-20 ร้อยละ 46.67 ร่วมกับปุ๋ยสูตรอื่น ๆ สลับกันไปโดยพ่นทุก 7 วัน และพบว่ามีการใช้สารเคมีกำจัดโรคผสมด้วย ปัญหาค่านโรค / แมลง พบทุกครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง โดยโรคที่พบมากที่สุด คือ โรคใบขึ้นเหลือง ร้อยละ 57 รองลงมา ได้แก่ โรคดอกสนิม และเชื้อรา ร้อยละ 33 และ 32 ตามลำดับ ส่วนแมลงที่พบมากที่สุด คือ เพลี้ยไฟ พบ ร้อยละ 85 รองลงมาได้แก่ ถั่วกล้วยไม้ และหนอนกระทู้หอม พบร้อยละ 83 และ 38 ตามลำดับและมีการใช้สารเคมีกำจัดทุกครัวเรือน ส่วนวัชพืชพบทุกครัวเรือน มีการใช้สารเคมีกำจัด ร้อยละ 98 สำหรับสุขลักษณะและความสะอาดของสวนกล้วยไม้พบว่า มีการตัดแต่งกล้วยไม้ มีการเก็บเผา วัสดุปลูก วัสดุภัณฑ์ที่ไม่ใช้ และการเก็บสารเคมีในที่เก็บ ร้อยละ 78 71 43 และ 92 ตามลำดับ เกษตรกรมีความรู้ในการพ่น

สารเคมีในการป้องกันกำจัด โดยมีการสวมเสื้อผ้ามิดชิดป้องกัน และอ่านฉลากก่อนพ่น ร้อยละ 87 และ 92 ตามลำดับ สำหรับการเก็บเกี่ยวพบว่าเกษตรกรมักนิยมตัดดอกช่วงเช้า และ ก่อนตัดดอกมีการให้ปุ๋ยประมาณ 1-7 วัน และระหว่างเก็บเกี่ยวพบความเสียหาย โดยดอกร่วง ร้อยละ 83 ผลผลิตของกล้วยไม้ที่ได้ส่งขายตลาด ภายในประเทศ และส่งออกต่างประเทศ โดยกล้วยไม้ที่ส่งต่างประเทศ เกษตรกรจะมีการคัดขนาดก่อน และจัดทำ เป็นกำ ๆ ละ 10 ช่อ โดยมีบริษัทมารับซื้อถึงบ้านเกษตรกร หลังจากนั้นบริษัทที่รับซื้อจะไปดำเนินการเอง โดย ตลาดที่ส่งออกต่างประเทศ ได้แก่ เอเชีย ยุโรป และ อเมริกา สำหรับตลาดภายในประเทศแหล่งใหญ่ได้แก่ ปากคลองตลาด และตลาดภายในจังหวัด สำหรับ ผลผลิตกล้วยไม้ / ปี พบว่าเกษตรกรได้ผลผลิตเฉลี่ย 88,841 ช่อ / ไร่ โดยเฉลี่ยต่อครัวเรือนได้ 1,289,872 ช่อ / ครัวเรือน และการจำหน่ายผลผลิตภายในประเทศได้จำหน่าย ผลผลิตเฉลี่ย 38,358 กิโลกรัม / ครัวเรือน (1 กิโลกรัมมีประมาณ 30-35 ช่อ สำหรับการส่งออกต่างประเทศได้ จำหน่ายผลผลิตเฉลี่ย 342,847 ช่อ / ครัวเรือน โดยการจำหน่ายภายในประเทศราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 35.5 บาท และส่งออกต่างประเทศ ราคาเฉลี่ย 2 บาท / ช่อ ส่วนปัญหาที่พบบ่อยในการเพาะปลูกกล้วยไม้สกุลหวาย 3 อันดับ แรกคือด้าน แมลง โรค และด้านการตลาด มีร้อยละ 75 60 และ 40 ตามลำดับ

กรมวิชาการเกษตร